

Saeima ir pieņēmusi un Valsts
prezidents izsludina šādu likumu:

Elektroenerģijas tirgus likums

I nodaļa

Vispārīgie noteikumi

1.pants. Likumā lietotie termini

(1) Šajā likumā ir lietoti tādi paši termini kā Enerģētikas likumā, ciktāl šajā likumā nav noteikts citādi.

(2) Likumā ir lietoti šādi termini:

- 1) **balansēšana** — organizēts process ikbrīža līdzsvara nodrošināšanai starp elektroenerģijas patēriņu un ražošanu elektroenerģijas sistēmā;
- 2) **elektroenerģijas lietotājs** — persona, kura pērk elektroenerģiju;
- 3) **elektroenerģijas pārvade** — elektroenerģijas transportēšana, kas neietver elektroenerģijas tirdzniecību, savstarpēji savienotā augstsprieguma sistēmā, lai elektroenerģiju piegādātu elektroenerģijas lietotājiem;
- 4) **elektroenerģijas ražotājs** — fiziskā vai juridiskā persona, kura ražo elektroenerģiju;
- 5) **elektroenerģijas sadale** — elektroenerģijas transportēšana, kas neietver elektroenerģijas tirdzniecību, vidēja un zema sprieguma sadales sistēmā, lai to piegādātu elektroenerģijas lietotājiem;
- 6) **elektroenerģijas sistēmas dalībnieki** — elektroenerģijas ražotāji, pārvades sistēmas operators, sadales sistēmas operatori un galalietotāji;
- 7) **elektroenerģijas sistēmas operators** — licencēta kapitālsabiedrība, kura sniedz sistēmas pakalpojumu;
- 8) **elektroenerģijas tirdzniecība** — elektroenerģijas iepirkšana pārdošanai vai elektroenerģijas pārdošana elektroenerģijas lietotājiem;
- 9) **elektroenerģijas tirgotājs** — elektroenerģijas lietotājs, kurš pērk un pārdod (piegādā — pārdošanas nozīmē) elektroenerģiju citam elektroenerģijas lietotājam;
- 10) **elektroenerģijas tirgus dalībnieki** — elektroenerģijas ražotāji, tirgotāji un galalietotāji, kas darbojas elektroenerģijas tirgū saskaņā ar brīvprātīgas līdzdalības principu;
- 11) **galalietotājs** — elektroenerģijas lietotājs, kurš pērk elektroenerģiju izlietošanai paša vajadzībām (galapatēriņam);
- 12) **koģenerācija** — tehnoloģiskais process, kurā lietderīgai izmantošanai vienlaikus ražo elektroenerģiju un siltumenerģiju;

13) **mājsaimniecības lietotājs** — galalietotājs, kurš pērk un izlieto elektroenerģiju savā mājsaimniecībā paša vajadzībām (galapatēriņam), izņemot komercdarbības vai cita veida profesionālās darbības vajadzības;

14) **obligātais iepirkums** — šajā likumā un citos normatīvajos aktos noteikts pienākums iepirkt elektroenerģiju;

15) **palīgpakalpojumi** — pakalpojumi, kas nepieciešami elektroenerģijas pārvades sistēmas balansētas darbības nodrošināšanai;

16) **publiskais tirgotājs** — elektroenerģijas tirgotājs, kuram šajā likumā un citos normatīvajos aktos ir noteikti īpaši pienākumi un kura licencē iekļautas speciālas prasības publiskā tirgotāja pienākumu izpildes nodrošināšanai;

17) **saistītais lietotājs** — elektroenerģijas lietotājs, kuram ir tiesības saņemt universālo pakalpojumu un kurš neizmanto iespēju kļūt par elektroenerģijas tirgus dalībnieku;

18) **sistēmas pakalpojums** — elektroenerģijas pārvade vai sadale, kas nodrošina elektroenerģijas plūsmas no ražotājiem līdz lietotājiem;

19) **starpvalstu savienojums** — elektrolīnija, kas sasaista atsevišķās valstīs izvietotas pārvades sistēmas;

20) **tiešā līnija** — elektrolīnija, kas sasaista savrupu elektroenerģijas ražošanas objektu ar savrupu lietotāju, vai elektrolīnija, kas sasaista savrupu elektroenerģijas ražotāju un tirgotāju, kurš tieši apgādā savā īpašumā vai valdījumā esošus objektus, saistītos uzņēmumus un savus lietotājus;

21) **universālais pakalpojums** — garantētas tiesības uz elektroenerģijas piegādi noteiktā kvalitātē par viegli un skaidri salīdzināmu un pārskatāmu cenu;

22) **vertikāli integrēts elektroapgādes komersants** — komersants vai komersantu kopums (koncerns), kas veic vismaz vienu no šādām elektroapgādes darbībām — elektroenerģijas pārvade vai sadale — un vismaz vienu no šādām elektroapgādes darbībām — elektroenerģijas ražošana vai tirdzniecība.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008. likumu, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

2.pants. Likuma mērķis

Likuma mērķis ir:

1) izveidot priekšnoteikumus efektīvi funkcionējoša elektroenerģijas tirgus darbībai;

2) nodrošināt, lai visiem elektroenerģijas lietotājiem (turpmāk — lietotāji), ievērojot normatīvo aktu prasības, visefektīvākajā iespējamajā veidā par pamatotām cenām tiktu droši un kvalitatīvi piegādāta elektroenerģija;

3) nodrošināt visiem lietotājiem tiesības brīvi izvēlēties elektroenerģijas tirgotāju;

4) veicināt elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamus energoresursus;

5) veicināt valsts enerģētisko neatkarību, nodrošinot dažādus elektroenerģijas ražošanai nepieciešamo energoresursu piegādātājus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008. likumu, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

3.pants. Likuma darbības joma

(1) Likums reglamentē elektroenerģijas tirgū veicamo darbību veidus, kas ietver elektroenerģijas ražošanu, elektroenerģijas pārvadi (turpmāk — pārvade), elektroenerģijas sadali (turpmāk — sadale), elektroenerģijas kā brīvas apgrozības preces tirdzniecību un tirdzniecībai nepieciešamo pakalpojumu nodrošināšanu.

(2) Likums nosaka prasības, kas elektroenerģijas tirgus dalībniekiem (turpmāk — tirgus dalībnieki) un elektroenerģijas sistēmas dalībniekiem (turpmāk — sistēmas dalībnieki) jāievēro savā darbībā elektroenerģijas tirgū.

(3) Likums nosaka par enerģētiku atbildīgās ministrijas (turpmāk — ministrija) un Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk — regulators) kompetenci elektroenerģijas tirgus uzraudzībā un regulēšanā.

(4) Likums nosaka veicināšanas pasākumus elektroenerģijas ražošanai, izmantojot atjaunojamus energoresursus.

II nodaļa

Elektroenerģijas sistēma un tirgus

4.pants. Elektroenerģijas sistēma

(1) Elektroenerģijas sistēmu (turpmāk arī — sistēma) veido elektroenerģijas ražošanas iekārtas, pārvades un sadales sistēmas un elektroenerģijas patēriņa iekārtas, kas ir savstarpēji savienotas un nepieciešamas elektroenerģijas transportēšanai no ražotāja līdz lietotājam.

(2) Sistēmas vadības un lietošanas kārtību un tirgus dalībnieku, izņemot galalietotājus, darbības nosaka Tīkla kodekss. Tīkla kodeksu izstrādā pārvades sistēmas operators un apstiprina regulators. Tīkla kodeksā noteikto procedūru izpildi nodrošina pārvades sistēmas operators. Regulators var uzdot pārvades sistēmas operatoram izstrādāt grozījumus Tīkla kodeksā un noteikt termiņu šo grozījumu izstrādei un iesniegšanai regulatoram.

5.pants. Elektroenerģijas tirgus darbības pamatnosacījumi

(1) Elektroenerģijas tirgū tā dalībnieki savstarpējus darījumus veic saskaņā ar rakstveidā noslēgtiem līgumiem.

(2) Tirgus dalībniekam ir tiesības elektroenerģijas transportēšanai izmantot pārvades un sadales sistēmas par šajā likumā un likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" paredzētajā kārtībā noteiktajiem sistēmas pakalpojumu tarifiem.

(3) Strīdus par sistēmas dalībnieku vai elektroenerģijas tirgotāju izsniegtajiem rēķiniem izskata Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Dokumenti, kas izstrādāti, lai sagatavotu vai pamatotu maksājuma dokumentus, atsevišķi nav pārsūdzami.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008. likumu, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

III nodaļa

Sistēmas darbības pamatprincipi

6.pants. Elektroenerģijas sistēmas operators

(1) Elektroenerģijas sistēmas operators (turpmāk — sistēmas operators) ir sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs, un tā darbība tiek regulēta saskaņā ar šo likumu un likumu "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem".

(2) Sistēmas operators ir atbildīgs par elektroenerģijas plūsmu vadību pārvades vai sadales sistēmā.

7.pants. Sistēmas operatora licencēšana

(1) Regulators izsniedz licenci sistēmas operatoram saskaņā ar šo likumu un likumu "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem".

(2) Licencē norāda tās darbības zonu, kurā ir tiesīgs darboties attiecīgais sistēmas operators, un prasības, kas sistēmas operatoram jāievēro savā darbībā.

(3) Sistēmas operators tam izsniegto licenci nevar nodot citām personām.

8.pants. Sistēmas operatora darbības regulēšana un uzraudzība

(1) Sistēmas operatora darbību regulē regulators Enerģētikas likumā, likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" un šajā likumā noteiktajā kārtībā.

(2) Regulators nosaka vienotus sistēmas pieslēguma noteikumus un pieslēguma maksas aprēķināšanas metodiku.

(3) Regulators uzrauga:

1) starpvalstu savienojumu jaudu vadības un sadales noteikumus sadarbībā ar to dalībvalstu attiecīgo iestādi vai iestādēm, ar kurām ir šāds starpvalstu savienojums;

2) rīcību un metodes, ko sistēmas operators izmanto sistēmas jaudas pārslodzes vadībai;

3) sistēmas operatora laika patēriņu pieslēgumu ierīkošanai un remontdarbu veikšanai;

4) sistēmas operatora publicēto informāciju par starpvalstu savienojumiem, tīklu izmantošanu un sistēmas jaudas sadalījumu lietotājiem, ņemot vērā, ka neapkopota informācija uzskatāma par komercnoslēpumu;

5) grāmatvedības nodalīšanu atbilstoši šā likuma 38. — 40.pantā noteiktajai kārtībai;

6) šā likuma 9.panta otrajā daļā noteikto sistēmas dalībnieku pieslēguma noteikumu izpildi;

7) šajā likumā noteikto pārvades un sadales sistēmas operatoru pienākumu izpildi;

8) elektroenerģijas tirgus pārskatāmību un konkurences līmeni tajā.

(4) Regulators reizi gadā savā interneta mājas lapā publicē ziņojumu par šā panta trešajā daļā noteikto sistēmas darbības aspektu uzraudzības rezultātiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008. likumu, kas stājas spēkā 15.05.2008. Skat. Pārejas noteikumus.)

9.pants. Sistēmas darbība

(1) Sistēmas operators tā licences darbības zonā un termiņā ir atbildīgs par sistēmas darbību, apkalpošanu un drošumu, sistēmas vadību un attīstību, savienojumu ar citām sistēmām, kā arī par sistēmas ilglaicīgu spēju nodrošināt elektroenerģijas transportēšanu atbilstoši prognozētajam pieprasījumam.

(2) Sistēmas operatoram tā licences darbības zonā un termiņā ir pastāvīgas saistības nodrošināt sistēmas dalībniekiem nepieciešamo pieslēgumu attiecīgai sistēmai saskaņā ar regulatora izdotajiem sistēmas dalībnieku pieslēguma noteikumiem un par pieslēguma maksu, kuru nosaka sistēmas operators saskaņā ar regulatora noteikto pieslēguma maksas aprēķināšanas metodiku, ja sistēmas dalībnieks izpilda sistēmas operatora noteiktās tehniskās prasības. Jauna sistēmas dalībnieka pieslēguma maksa ietver pamatotās attiecīgā pieslēguma ierīkošanas izmaksas un neietver sistēmas attīstības izmaksas.

(2¹) Pieslēguma maksu galalietotājam nosaka saskaņā ar pieslēguma maksas noteikšanas metodiku, ja galalietotāja pieslēgums vienlaikus atbilst šādiem kritērijiem:

1) pieslēguma spriegums nepārsniedz 400 voltus;

2) ievadaizsardzības aparāta nominālā strāva nepārsniedz Ministru kabineta noteikto lielumu.

(3) Galalietotājam Ministru kabineta noteiktajā kārtībā ir tiesības iesniegt pieteikumu par speciālu pieslēgumu pārvades sistēmai vai esošā pārvades sistēmas pieslēguma jaudas palielināšanu, ja šā lietotāja elektroenerģijas patēriņš pēc pieslēguma ierīkošanas pieaugs ne mazāk par 100 000 megavatstundām gadā vai ar pieslēguma nominālo jaudu ne mazāku kā 50 megavati. Ministru kabinets nosaka vienotus speciālā pieslēguma noteikumus, paredzot galalietotāja pieteikuma iesniegšanas un izskatīšanas kārtību, pieslēguma ierīkošanas kārtību un nepieciešamās galalietotāja garantijas par pieslēguma izmantošanu, kā arī izskata galalietotāju pieteikumus par speciālu pieslēgumu pārvades sistēmai vai esošā pārvades sistēmas pieslēguma jaudas palielināšanu un katrā konkrētajā gadījumā atsevišķi lemj par speciālu pieslēguma nosacījumu piemērošanu.

(4) Sistēmas operatoram ir tiesības atteikt pieslēgumu attiecīgai sistēmai, ja tās tīklu jauda nav pietiekama. Atteikuma pamatojumu sistēmas operators sniedz rakstveidā 30 dienu laikā pēc sistēmas dalībnieka iesnieguma saņemšanas.

(5) Sistēmas operators septiņu darba dienu laikā informē regulatoru par katru gadījumu, kad tirgus dalībniekam atteikta pieeja sistēmai, un par pasākumiem, kas nepieciešami, lai uzlabotu sistēmu un palielinātu tās jaudu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008. likumu, kas stājas spēkā 15.05.2008. 2.¹ daļa stājas spēkā 01.09.2008. Skat. Pārejas noteikumus.)

IV nodaļa Pārvade

10.pants. Pārvades sistēma

Pārvades sistēma ietver savstarpēji savienotus tīklus un iekārtas, tajā skaitā starpvalstu savienojumus, kuru spriegums ir 110 un vairāk kilovoltu un kuri tiek izmantoti pārvadei līdz attiecīgajai sadales sistēmai vai lietotājiem.

11.pants. Pārvades sistēmas operators

(1) Latvijā darbojas viens pārvades sistēmas operators, un tā licences darbības zona ir visa Latvijas teritorija.

(2) Pārvades sistēmas operators var piedalīties elektroenerģijas tirdzniecībā tikai gadījumos, kad elektroenerģijas vai jaudas pirkšana un pārdošana ir nepieciešama sistēmas balansēšanai, palīgpakalpojumu pirkšanai, elektroenerģijas transportēšanas zudumu segšanai, pārvades sistēmas operatora paša patēriņam vai kad sistēmā ir novirze no normālā darbības režīma vai notikusi avārija. Piedaloties elektroenerģijas tirdzniecībā, pārvades sistēmas operators rīkojas, ievērojot atklātas, nediskriminējošas un uz tirgus principiem balstītas procedūras, izņemot gadījumus, kad sistēmā ir novirze no normālā darbības režīma vai notikusi avārija. Ja sistēmā ir novirze no normālā darbības režīma vai notikusi avārija, pārvades sistēmas operators darbojas saskaņā ar Tīkla kodeksa noteikumiem.

(3) Pārvades sistēmas operators nodrošina tās komerciālās informācijas konfidencialitāti, kuru tas, pildot savus pienākumus, ir saņēmis no sistēmas dalībniekiem un tirgus dalībniekiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008. likumu, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

12.pants. Pārvades sistēmas operatora neatkarība

(1) Pārvades sistēmas operators, arī tas, kurš atrodas vertikāli integrēta elektroapgādes komersanta sastāvā, ir atsevišķa kapitālsabiedrība ar pastāvīgas juridiskās personas statusu un ir nošķirts no elektroenerģijas ražošanas, sadales un tirdzniecības darbībām.

(2) Pārvades sistēmas operatora neatkarību nodrošina, ievērojot šādus nosacījumus:

1) personas, kas atbild par pārvades sistēmas operatora vadību, nedrīkst iesaistīties vertikāli integrēta elektroapgādes komersanta struktūrās, kas tieši vai netieši ikdienas darbībā ir atbildīgas par elektroenerģijas ražošanu, sadali un tirdzniecību;

2) personām, kas atbild par pārvades sistēmas operatora vadību, tiek nodrošinātas iespējas rīkoties un pieņemt lēmumus neatkarīgi;

3) pārvades sistēmas operatora vadībai tiek nodrošinātas tiesības neatkarīgi no vertikāli integrēta elektroapgādes komersanta un valdošā uzņēmuma pieņemt lēmumus attiecībā uz aktīviem, kas nepieciešami pārvades sistēmas ekspluatācijai, uzturēšanai vai attīstībai. Tas neliedz veidot attiecīgus koordinācijas mehānismus, lai nodrošinātu valdošā uzņēmuma ekonomisko un vadības uzraudzības tiesību aizsardzību attiecībā uz atdevi no pārvades sistēmas operatora aktīviem. Valdošajam uzņēmumam ir atļauts apstiprināt pārvades sistēmas operatora gada finanšu plānu vai tam līdzīgus finanšu plānošanas dokumentus un noteikt vispārīgus ierobežojumus

attiecībā uz pārvades sistēmas operatora parādsaistībām, bet nav atļauts dot norādes attiecībā uz ikdienas darbību un lēmumiem par pārvades sistēmas būvniecību un ierīkošanu vai modernizāciju, ja šī būvniecība un ierīkošana vai modernizācija nepārsniedz apstiprinātā finanšu plāna vai tam līdzīgu finanšu plānošanas dokumentu noteikumus;

4) pārvades sistēmas operators izstrādā atbilstības programmu, kurā noteikti konkrētu darbinieku pienākumi un pasākumi, kas tiek veikti, lai nepieļautu nevienlīdzīgu attieksmi, un nodrošina pienācīgu kontroli pār tās ievērošanu. Pārvades sistēmas operators katru gadu iesniedz regulatoram ziņojumu par veiktajiem pasākumiem un šo ziņojumu publicē regulatora noteiktajā kārtībā. Regulators pēc ziņojuma izvērtēšanas sniedz atzinumu par neatkarības nodrošināšanai veikto pasākumu pietiekamību. Regulatora atzinumā norādītos trūkumus pārvades sistēmas operators novērš regulatora noteiktajā termiņā.

(3) Minimālās prasības pārvades sistēmas operatora neatkarības nodrošināšanai, ievērojot šo pantu, nosaka regulators.

13.pants. Pārvades sistēmas operatora atbildība

(1) Pārvades sistēmas operators sniedz pārvades sistēmas pakalpojumus un nodrošina balansēšanu un stabilitāti pārvades sistēmā. Šie pienākumi ir jāveic saskaņā ar taisnīguma, atklātības un vienlīdzības principiem, un to izpildes kārtību nosaka Tīkla kodeksā.

(2) Pārvades sistēmas operators ir atbildīgs par balansēšanu pārvades sistēmā un balansēšanas aprēķiniem, kurus veic taisnīgā, atklātā un vienlīdzīgā veidā attiecībā uz visiem sistēmas dalībniekiem.

(3) Pārvades sistēmas operators ir atbildīgs par elektroapgādes drošumu, elektroenerģijas ražošanas jaudu rezervēšanu un enerģijas plūsmu vadību pārvades sistēmā, nodrošinot pienācīgu pārvades tīkla jaudu un stabilu sistēmas darbību.

(4) Pārvades sistēmas operators ir atbildīgs par iespējamo pārvades sistēmas sastrēgumu un pārslodzes novēršanu, ja sastrēgums vai pārslodze rodas paredzēto tirdzniecības darījumu rezultātā, kā arī par savstarpēji savienotās sistēmas stabilitāti un savietojamību ar ārvalstu elektroenerģijas sistēmām.

(5) Pārvades sistēmas operators ir tiesīgs ierobežot vai atteikt paredzētos tirdzniecības darījumus, ja citādi nav iespējams novērst pārvades ierobežojumus vai pārvades sistēmas pārslodzi un ir apdraudēta savstarpēji savienotās sistēmas stabilitāte. Tirdzniecības darījumus reģistrē, ierobežo un atsaka Tīkla kodeksā noteiktajā kārtībā, ievērojot taisnīguma, atklātības un vienlīdzības principus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008. likumu, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

14.pants. Palīgpakalpojumi pārvades sistēmā

Pārvades sistēmas operators patstāvīgi sniedz palīgpakalpojumus, to skaitā balansēšanas pakalpojumus, vai tos pērk. Pārvades sistēmas operators pērk palīgpakalpojumus, ievērojot atklātas, nediskriminējošas un uz tirgus principiem balstītas procedūras.

(10.04.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

15.pants. Elektroapgādes drošums ilgtermiņā

(1) Pārvades sistēmas operators sagatavo ziņojumu par pārvades sistēmas piegādes un patēriņa atbilstību un valsts elektroapgādes drošuma un nodrošinājuma ar ražošanas jaudām novērtējumu (turpmāk — novērtējuma ziņojums) laika periodam līdz 10 gadiem. Novērtējuma ziņojumā iekļauj elektroenerģijas un jaudu pieprasījuma prognozi vismaz turpmākajiem 10 gadiem, vērtējumu par attiecīgu piegādes un patēriņa atbilstību pārskata periodā un prognozi turpmākajiem 10 gadiem, informāciju par pārvades sistēmas atbilstību pieprasījumam, uzturēšanas kvalitāti, informāciju par būvējamām un plānotajām ražošanas jaudām, kā arī pasākumiem, kas tiek veikti maksimāla pieprasījuma gadījumā un viena piegādātāja vai vairāku piegādātāju iztrūkuma gadījumā.

(2) Pārvades sistēmas operators novērtējuma ziņojumu reizi gadā iesniedz ministrijai un regulatoram. Kārtību, kādā pārvades sistēmas operators izstrādā un iesniedz ministrijai un regulatoram novērtējuma ziņojumu, un prasības attiecībā uz novērtējuma ziņojuma saturu nosaka Ministru kabinets.

(3) Pārvades sistēmas operators ir tiesīgs pieprasīt un saņemt novērtējuma ziņojuma sagatavošanai nepieciešamo informāciju no visiem sistēmas dalībniekiem.

(4) Valsts elektroapgādes drošuma garantēšanai Latvijas teritorijā jebkurā brīdī pieejamo elektroenerģijas ražošanas jaudu summai jābūt tādai, lai nodrošinātu elektroenerģijas ražošanas apjomu, kas nav mazāks par 80 procentiem no 2012.gadā paredzamā kopējā patēriņa.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008. likumu, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

16.pants. Pārvades sistēmas pakalpojumu tarifi

(1) Pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu (turpmāk — pārvades tarifi) nosaka regulators likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" paredzētajā kārtībā vai pārvades sistēmas operators saskaņā ar regulatora noteikto tarifu aprēķināšanas metodiku, ja ir saņemta regulatora atļauja. Pārvades tarifu pirms to stāšanās spēkā publicē regulatora noteiktajā kārtībā.

(2) Pārvades tarifi nav atkarīgi no attāluma starp lietotāja un ražotāja atrašanās vietām. Ir pieļaujamas citas atšķirības tarifos, ja regulators tādas ir noteicis tarifu aprēķināšanas metodikā.

V nodaļa Sadale

17.pants. Sadales sistēma

(1) Sadales sistēma ietver vidēja un zema sprieguma sadales tīklus un iekārtas, kuras izmanto elektroenerģijas piegādē lietotājiem un kurās spriegums ir zemāks par 110 kilovoltiem.

(2) Pieeja sadales sistēmai paredz arī pārvades sistēmas pakalpojumu izmantošanu Latvijas teritorijā.

18.pants. Sadales sistēmas operators

(1) Katra sadales sistēmas operatora licences darbības zonu nosaka regulators.

Regulatoram ir tiesības grozīt jau izsniegtu licenču darbības zonas robežas.

(2) Sadales sistēmas operatoru licenču darbības zonu pārklāšanās nav pieļaujama.

(3) Sadales sistēmas operators var piedalīties elektroenerģijas tirdzniecībā gadījumos, kad elektroenerģijas pirkšana un pārdošana ir nepieciešama saistīto lietotāju apgādei, elektroenerģijas zudumu segšanai sadales sistēmā vai sadales sistēmas operatora paša vajadzībām (galapatēriņam).

19.pants. Sadales sistēmas operatora neatkarība

(1) Sadales sistēmas operators ir atsevišķa kapitālsabiedrība ar pastāvīgas juridiskās personas statusu un ir nošķirts no elektroenerģijas ražošanas, pārvades un tirdzniecības darbībām.

(2) Sadales sistēmas operatora neatkarību nodrošina, ievērojot šādus nosacījumus:

1) personas, kas atbild par sadales sistēmas operatora vadību, nedrīkst iesaistīties vertikāli integrēta elektroapgādes komersanta struktūrās, kas tieši vai netieši ikdienas darbībā ir atbildīgas par elektroenerģijas ražošanu, pārvadi un tirdzniecību;

2) personām, kas atbild par sadales sistēmas operatora vadību, tiek nodrošinātas iespējas rīkoties un pieņemt lēmumus neatkarīgi;

3) sadales sistēmas operatora vadībai tiek nodrošinātas tiesības neatkarīgi no vertikāli integrēta elektroapgādes komersanta un valdošā uzņēmuma pieņemt lēmumus attiecībā uz aktīviem, kas nepieciešami sadales sistēmas ekspluatācijai, uzturēšanai vai attīstībai. Tas neliedz veidot attiecīgus koordinācijas mehānismus, lai nodrošinātu valdošā uzņēmuma ekonomisko un vadības uzraudzības tiesību aizsardzību attiecībā uz atdevi no sadales sistēmas operatora aktīviem. Valdošajam uzņēmumam ir atļauts apstiprināt sadales sistēmas operatora gada finanšu plānu vai tam līdzīgus finanšu plānošanas dokumentus un noteikt vispārīgus ierobežojumus attiecībā uz sadales sistēmas operatora parādsaistībām, bet nav atļauts dot norādes attiecībā uz ikdienas darbību un lēmumiem par sadales sistēmas būvniecību un ierīkošanu vai modernizāciju, ja šī būvniecība un ierīkošana vai modernizācija nepārsniedz apstiprinātā finanšu plāna vai tam līdzīgu finanšu plānošanas dokumentu noteikumus;

4) sadales sistēmas operators izstrādā atbilstības programmu, kurā noteikti konkrētu darbinieku pienākumi un pasākumi, kas tiek veikti, lai nepieļautu diskriminējošu rīcību, un nodrošina pienācīgu kontroli pār tās ievērošanu. Sadales sistēmas operators katru gadu iesniedz regulatoram ziņojumu par veiktajiem pasākumiem un šo ziņojumu publicē regulatora noteiktajā kārtībā. Regulators pēc ziņojuma izvērtēšanas sniedz atzinumu par neatkarības nodrošināšanai veikto pasākumu pietiekamību. Regulatora atzinumā norādītos trūkumus sadales sistēmas operators novērš regulatora noteiktajā termiņā.

(3) Minimālās prasības sadales sistēmas operatora neatkarības nodrošināšanai, ievērojot šo pantu, nosaka regulators.

(4) Šā panta prasības nav attiecināmas uz to sadales sistēmu operatoriem, kurām ir pieslēgti mazāk nekā simt tūkstoši lietotāju, bet šiem operatoriem ir jānodrošina

veicamo darbību grāmatvedības nodalīšana atbilstoši šā likuma 38. — 40.panta prasībām un funkcionālā nodalīšana, ievērojot šādas minimālās prasības:

- 1) jāizveido atsevišķas struktūrvienības, kas atbild par elektroenerģijas sadali un tirdzniecību un darbojas kā atsevišķi peļņas centri;
- 2) jānoslēdz ar struktūrvienību vadītājiem darba līgumi, kuros norādīti precīzi un nepārprotami iemesli šo līgumu pārtraukšanai;
- 3) sadales struktūrvienības vadība nedrīkst pildīt pienākumus, kas saistīti ar tirdzniecības struktūrvienības darbu, un otrādi;
- 4) iespēju robežās jānovērš apstākļi, kas var stimulēt darbinieku rotāciju starp struktūrvienībām.

20.pants. Sadales sistēmas pakalpojumu tarifi

(1) Sadales sistēmas pakalpojumu tarifus (turpmāk — sadales tarifi) nosaka regulators likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" paredzētajā kārtībā vai sadales sistēmas operators saskaņā ar regulatora noteikto tarifu aprēķināšanas metodiku, ja ir saņemta regulatora atļauja. Sadales tarifus pirms to stāšanās spēkā publicē regulatora noteiktajā kārtībā.

(2) Sadales tarifi vienā licences darbības zonā nav atkarīgi no attāluma starp lietotāja un ražotāja atrašanās vietām. Tarifu atšķirības ir pieļaujamas starp sprieguma un patēriņa līmeņiem, ja tās ir ekonomiski pamatotas un visiem attiecīgā sprieguma un patēriņa līmeņa grupas lietotājiem vienādas.

21.pants. Sadales sistēmas operatora īpašums

Sadales sistēmas operators, pildot savus pienākumus, var lietot tikai paša īpašumā esošus vai nomātus pamatlīdzekļus.

VI nodaļa

Jaunu jaudu ieviešana

22.pants. Ražošanas jaudu palielināšana

(1) Ražošanas jaudu palielināšanai un jaunas ražošanas iekārtas ieviešanai nepieciešama ministrijas atļauja. Prasības, kas jāizpilda, lai atļauju saņemtu, kā arī atļaujas izsniegšanas, anulēšanas un derīguma termiņa pagarināšanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(2) Atļauju izsniedz vai atsaka 30 dienu laikā no visu nepieciešamo dokumentu saņemšanas. Atteikuma gadījumā izsniedz atteikuma pamatojumu rakstveidā.

(3) Atteikums ir pamatojams vienīgi ar iesnieguma neatbilstību noteiktajām prasībām. Iesnieguma iesniedzējs atteikumu var pārsūdzēt Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā.

(4) Ražošanas jaudu būvniecība notiek normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

23.pants. Konkurss

(1) Ja no šā likuma 15.pantā minētā pārvades sistēmas operatora sagatavotā

novērtējuma ziņojuma izriet, ka valsts elektroapgādes drošumu apdraud ražošanas jaudu nepietiekamība Latvijā vai ārpus tās un ir nepieciešams steidzami ieviest jaunas elektroenerģijas ražošanas jaudas, lai ievērotu šā likuma 15.panta ceturtajā daļā noteiktās prasības, bet jaudu iztrūkumu nav izdevies kompensēt šā likuma 22.pantā noteiktajā kārtībā, pārvades sistēmas operators informē ministriju par nepieciešamību ieviest jaunas elektroenerģijas ražošanas jaudas vai rekonstruēt esošās iekārtas, lai palielinātu to jaudu.

(2) Pamatojoties uz šā panta pirmajā daļā minēto pārvades sistēmas operatora sniegto informāciju un novērtējuma ziņojumu, ministrija ierosina izsludināt konkursu par jaunu ražošanas jaudu ieviešanu vai esošo iekārtu rekonstrukciju, lai palielinātu to jaudu.

(3) Lēmumu par konkursa izsludināšanu pieņem Ministru kabinets. Konkursa priekšmets ir ieviešamās ražošanas jaudas apmaksas.

(4) Lēmumā par konkursa izsludināšanu Ministru kabinets nosaka:

- 1) ieviešamās jaudas apjomu;
- 2) ieviešamās jaudas pieejamības nosacījumus;
- 3) jaudas ieviešanas termiņu;
- 4) ieviešamās jaudas apmaksas nosacījumus;
- 5) konkursa izsludināšanas termiņu;
- 6) pretendentiem izvirzāmās prasības;
- 7) pieteikumu izvērtēšanas kritērijus;
- 8) pieteikumu iesniegšanas un izvērtēšanas termiņu.

(5) Konkursu izsludina un organizē regulators, ievērojot šā panta ceturtajā daļā minētajā lēmumā noteikto. Konkurss izsludināms "Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī" ne vēlāk kā sešus mēnešus pirms iesniegumu iesniegšanas termiņa beigām.

(6) Lēmumu par konkursa rezultātu pieņem Ministru kabinets.

(7) Ieviestās ražošanas jaudas apmaksu veic pārvades sistēmas operators, un šīs izmaksas tiek iekļautas pārvades tarifiem. Ieviestās ražošanas jaudas apmaksas izmaksas sedz visi Latvijas elektroenerģijas galalietotāji. Šo izmaksu attiecināšanas aprēķina metodiku nosaka regulators.

(10.04.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

24.pants. Elektroenerģijas ražošana konkursa kārtībā ieviestajās ražošanas jaudās

(Izslēgts ar 10.04.2008. likumu, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

25.pants. Līniju ierīkošana

(1) Lai elektroenerģijas transportēšanai ierīkotu starpvalstu savienojumu ar spriegumu 110 un vairāk kilovoltu, ir nepieciešama regulatora atļauja. Regulators nosaka objektīvus un vienlīdzīgus kritērijus, pēc kādiem tiks izsniegta atļauja starpvalstu savienojuma ierīkošanai, sevišķu uzmanību pievēršot:

- 1) īpašajam ģeogrāfiskajam stāvoklim;
- 2) saprātīga līdzsvara uzturēšanai starp jauna starpvalstu savienojuma būvniecības izmaksām un galalietotāju ieguvumu;
- 3) esošo starpvalstu savienojumu efektīvai izmantošanai.

(2) Sadales sistēmas operatoram ir tiesības ierīkot sadales līniju savā licences darbības zonā.

(3) Citai personai, kura nav sadales sistēmas operators, ir tiesības ierīkot sadales līniju sadales sistēmas operatora licences darbības zonā gadījumos, kad līnija, kas tiek būvēta, ir:

- 1) tiešā līnija;
- 2) atsevišķa nekustamā īpašuma iekšējā līnija.

(4) Sadales sistēmas operatoram šā panta trešās daļas 2.punktā minētā līnija, ja tā atbilst Tīkla kodeksā noteiktajām tehniskajām prasībām, ir jāpieslēdz attiecīgai sadales sistēmai par pieslēguma maksu, kas noteikta atbilstoši šā likuma 9.panta otrajai vai 2.¹ daļai, un saskaņā ar regulatora noteiktiem vienotiem sistēmas pieslēguma noteikumiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008. likumu, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

26.pants. Tiešā līnija

(1) Ražotājam ir tiesības piegādāt elektroenerģiju lietotājiem vai saviem objektiem, izmantojot tiešās līnijas pieslēgumu.

(2) Atļauju tiešās līnijas pieslēguma ierīkošanai izsniedz regulators. Regulators nosaka objektīvus un vienlīdzīgus kritērijus, pēc kādiem tiks izsniegta atļauja tiešās līnijas pieslēguma ierīkošanai.

(3) Atļauju tiešās līnijas pieslēguma ierīkošanai izsniedz vai atsaka 30 dienu laikā pēc visu regulatora noteikto dokumentu saņemšanas.

VII nodaļa

Elektroenerģijas ražošana un cenu noteikšana

27.pants. Elektroenerģijas cena

Elektroenerģijas cenu nosaka ražotāji, tirgotāji un lietotāji, savstarpēji vienojoties, izņemot šajā likumā paredzētos gadījumus.

28.pants. Elektroenerģijas ražošana koģenerācijā

(1) Ražotājs, kas elektroenerģiju ražo koģenerācijā, var iegūt tiesības pārdot saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros.

(2) Kritērijus, pēc kādiem koģenerācijas elektrostacijas tiek kvalificētas šā panta pirmajā daļā noteikto tiesību iegūšanai, obligātā iepirkuma un tā uzraudzības kārtību, elektroenerģijas cenas noteikšanas kārtību atkarībā no koģenerācijas stacijas elektriskās jaudas un izmantojamā kurināmā, obligātā iepirkuma izmaksu segšanas kārtību un kārtību, kādā var atteikties no tiesībām pārdot saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, nosaka Ministru kabinets.

(3) Ja ražotājs vēlas izmantot šā panta pirmajā daļā noteiktās tiesības un tā koģenerācijas elektrostacija atbilst Ministru kabineta noteiktajiem kritērijiem, visu saražotās elektroenerģijas atlikumu, kas palicis pēc elektroenerģijas izlietošanas koģenerācijas elektrostacijas vajadzībām, iepērk publiskais tirgotājs par šā panta otrajā daļā paredzētajā kārtībā noteikto cenu.

(4) Ražotāji, kuru koģenerācijas elektrostacijas uzsākušas elektroenerģijas ražošanu pirms šā likuma stāšanās spēkā un kuri nav izmantojuši šā panta trešajā daļā noteiktās tiesības, pārdod elektroenerģiju publiskajam tirgotājam atbilstoši tiem nosacījumiem par darbības režīmu, atbalsta termiņiem un cenu, kādi uz šīm elektrostacijām attiecas šā likuma spēkā stāšanās brīdī.

(5) Publiskais tirgotājs atsevišķi uzskaita šā panta trešajā un ceturtajā daļā noteiktajā kārtībā iepirtās elektroenerģijas apjomu un izmaksas. Šā iepirkuma izmaksas sedz visi Latvijas elektroenerģijas galalietotāji proporcionāli savam elektroenerģijas patēriņam, pērkot no publiskā tirgotāja noteiktu daļu koģenerācijas elektrostacijās ražotās elektroenerģijas vai kompensējot tās iepirkuma izdevumus. Iepirkuma izmaksu attiecināšanas aprēķina metodiku nosaka regulators.

(6) Ražotājs, kas izmanto šā panta pirmajā un ceturtajā daļā noteiktās tiesības, var jebkurā laikā atteikties no to izmantošanas, trīs mēnešus iepriekš par to paziņojot publiskajam tirgotājam.

(7) Koģenerācijas elektrostacijas, kas atbilst šā panta otrajā daļā paredzētajā kārtībā noteiktajiem kritērijiem, var Ministru kabineta noteiktajā kārtībā saņemt saražotās elektroenerģijas izcelsmes apliecinājumu. Izcelsmes apliecinājumu izsniedz Ministru kabineta pilnvarota institūcija.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008. likumu, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

28.¹ pants. Elektroenerģijas ražošana koģenerācijas stacijās ar uzstādīto elektrisko jaudu, sākot ar 20 megavatiem

(1) Ražotājs, kas elektroenerģiju ražo koģenerācijas stacijā, kuras uzstādītā elektriskā jauda ir, sākot ar 20 megavatiem, var iegūt tiesības saņemt garantētu maksu par koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu.

(2) Kritērijus, pēc kādiem koģenerācijas stacijas tiek kvalificētas šā panta pirmajā daļā noteikto tiesību iegūšanai, kārtību, kādā nosakāma maksa par uzstādīto elektrisko jaudu atkarībā no ražošanas tehnoloģijas un izmantojamā kurināmā, koģenerācijas stacijas uzstādītās elektriskās jaudas, un kārtību, kādā šī maksa veicama, kā arī kārtību, kādā var atteikties no tiesībām saņemt garantētu maksu par koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu, nosaka Ministru kabinets.

(3) Ja ražotājs vēlas izmantot šā panta pirmajā daļā noteiktās tiesības un tā koģenerācijas stacija atbilst Ministru kabineta noteiktajiem kritērijiem, garantēto maksu par koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu maksā pārvades sistēmas operators šā panta otrajā daļā paredzētajā kārtībā.

(4) Garantētā maksa par uzstādīto elektrisko jaudu tiek iekļauta pārvades tarifos. Pārvades sistēmas operators atsevišķi uzskaita saskaņā ar šā panta trešo daļu veikto maksājumu apjomus. Izmaksas, ko veido maksājumi par uzstādīto elektrisko jaudu, sedz visi Latvijas elektroenerģijas galalietotāji. Šo izmaksu attiecināšanas aprēķina metodiku nosaka regulators.

(5) Koģenerācijas stacijas, kas atbilst šā panta otrajā daļā paredzētajā kārtībā noteiktajiem kritērijiem, var Ministru kabineta noteiktajā kārtībā saņemt saražotās elektroenerģijas izcelsmes apliecinājumu. Izcelsmes apliecinājumu izsniedz Ministru kabineta pilnvarota institūcija.

(10.04.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.05.2008. Panta stājas spēkā 01.01.2009. Skat. Pārejas noteikumus.)

29.pants. Elektroenerģijas ražošana, izmantojot atjaunojamos energoresursus

(1) Ražotājs, kas elektroenerģiju ražo, izmantojot atjaunojamos energoresursus, var iegūt tiesības pārdot saražoto elektroenerģiju obligāti iepērkamā elektroenerģijas apjoma veidā.

(2) Noteikta daļa no visu Latvijas elektroenerģijas galalietotāju kopējā patēriņa ir obligāti nosedzama ar elektroenerģiju, kas ražota, izmantojot atjaunojamos energoresursus. Šo daļu katram atjaunojamo energoresursu veidam piecu gadu periodam, sākot no 2006.gada 1.janvāra, nosaka Ministru kabinets tā, lai līdz 2010.gada 31.decembrim šīs daļas procentuālais īpatsvars attiecībā pret kopējo elektroenerģijas patēriņu sasniegtu ne mazāk kā 49,3 procentus.

(3) Publiskais tirgotājs aprēķina obligāti iepērkamās un, izmantojot atjaunojamos energoresursus, saražotās elektroenerģijas apjomu katram gadam atbilstoši Ministru kabineta noteiktajai daļai lietotāju kopējā patēriņā un publicē to savā interneta mājas lapā un laikrakstā "Latvijas Vēstnesis".

(4) Nosacījumus elektroenerģijas ražošanai, izmantojot atjaunojamos energoresursus, kā arī kritērijus ražotāju kvalifikācijai šā panta pirmajā daļā noteikto tiesību saņemšanai un kārtību, kādā var atteikties no tām, elektroenerģijas cenas noteikšanas kārtību atkarībā no atjaunojamo energoresursu veida, obligātā iepirkuma apjoma noteikšanas, īstenošanas un uzraudzības kārtību, obligātā iepirkuma apjoma izmaksu segšanas kārtību, kā arī pasākumus, lai veicinātu elektroenerģijas ražošanu no biomasas, nosaka Ministru kabinets.

(5) Ražotāji, kas elektroenerģijas ražošanai izmanto atjaunojamos energoresursus, var Ministru kabineta noteiktajā kārtībā saņemt saražotās elektroenerģijas izcelsmes apliecinājumu. Izcelsmes apliecinājumu izsniedz Ministru kabineta pilnvarota institūcija.

(6) Ražotājs, kas izmanto šā panta pirmajā daļā noteiktās tiesības, tajā skaitā šā likuma 30.panta pirmajā daļā minētais ražotājs, var jebkurā laikā atteikties no to

izmantošanas, trīs mēnešus iepriekš par to paziņojot regulatoram un publiskajam tirgotājam.

(7) Šā panta pirmās un ceturtais daļas, kā arī šā likuma 30.panta noteikumi neattiecas uz hidroelektrostacijām, kuru jauda ir lielāka par pieciem megavatiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008. likumu, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

29.¹ pants. Elektroenerģijas ražošana elektrostacijās ar uzstādīto elektrisko jaudu virs viena megavata, izmantojot biomasu vai biogāzi

(1) Ražotājs, kas elektroenerģiju ražo elektrostacijās ar uzstādīto elektrisko jaudu virs viena megavata, izmantojot biomasu vai biogāzi, var iegūt tiesības saņemt garantētu maksu par elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu.

(2) Nosacījumus elektroenerģijas ražošanai, izmantojot biomasu vai biogāzi, kā arī kritērijus attiecībā uz ražotāju kvalifikāciju šā panta pirmajā daļā noteikto tiesību iegūšanai, kārtību, kādā nosakāma maksa par uzstādīto elektrisko jaudu atkarībā no ražošanas tehnoloģijas un izmantojamā kurināmā, elektrostācijas uzstādītās elektriskās jaudas, un kārtību, kādā šī maksa veicama, kā arī kārtību, kādā var atteikties no tiesībām saņemt garantētu maksu par elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu, nosaka Ministru kabinets.

(3) Ja ražotājs vēlas izmantot šā panta pirmajā daļā noteiktās tiesības un tā elektrostacija atbilst Ministru kabineta noteiktajiem kritērijiem, garantēto maksu par elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu maksā pārvades sistēmas operators šā panta otrajā daļā paredzētajā kārtībā.

(4) Garantētā maksa par uzstādīto elektrisko jaudu tiek iekļauta pārvades tarifiem. Pārvades sistēmas operators atsevišķi uzskaita saskaņā ar šā panta trešo daļu veikto maksājumu apjomus. Izmaksas, ko veido maksājumi par uzstādīto elektrisko jaudu, sedz visi Latvijas elektroenerģijas galalietotāji. Šo izmaksu attiecināšanas aprēķina metodiku nosaka regulators.

(5) Ražotāji, kas elektroenerģijas ražošanai izmanto biomasu vai biogāzi, var Ministru kabineta noteiktajā kārtībā saņemt saražotās elektroenerģijas izcelsmes apliecinājumu. Izcelsmes apliecinājumu izsniedz Ministru kabineta pilnvarota institūcija.

(10.04.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.05.2008. Panta stājas spēkā 01.01.2009. Skat. Pārejas noteikumus.)

30.pants. Saražotās elektroenerģijas pirkšana un pārdošana, izmantojot atjaunojamus energoresursus

(1) Ražotāji, kas elektroenerģijas ražošanai izmanto atjaunojamus energoresursus un darbību uzsākuši pirms šā likuma stāšanās spēkā, pārdod elektroenerģiju publiskajam tirgotājam atbilstoši tiem nosacījumiem par darbības režīmu, iepirkuma termiņiem un cenu, kādi uz tiem attiecas šā likuma spēkā stāšanās brīdī.

(1¹) Ja ražotājs vēlas izmantot šā likuma 29.panta pirmajā daļā noteiktās tiesības un tā elektrostacija atbilst Ministru kabineta noteiktajiem kritērijiem, visu saražotās elektroenerģijas atlikumu, kas palicis pēc tās izlietošanas elektrostācijas vajadzībām, iepērk publiskais tirgotājs par šā likuma 29.panta ceturtajā daļā paredzētajā kārtībā noteikto cenu.

(2) To obligāti iepērkamā elektroenerģijas apjoma daļu, ko nesedz elektroenerģijas iepirkumi no šā panta pirmajā un 1.¹ daļā noteiktajiem ražotājiem, iepērk publiskais tirgotājs no jebkura ražotāja, kas ražo elektroenerģiju, izmantojot atjaunojamos energoresursus. Elektroenerģija no šiem ražotājiem tiek iepirkta pēc ekonomiskā pakāpeniskuma principa un saskaņā ar līgumu, kurā ražotājs un publiskais tirgotājs ir vienojušies par elektroenerģijas ražošanas režīmu, elektroenerģijas cenu un līguma darbības termiņu, kas nevar būt mazāks par pieciem un lielāks par 10 gadiem. Ekonomiskā pakāpeniskuma principa piemērošanas kārtību nosaka regulators.

(3) Publiskais tirgotājs atsevišķi uzskaita šā likuma 29.pantā un šā panta pirmajā, 1.¹ un otrajā daļā noteiktajā kārtībā iepirktais elektroenerģijas apjoms un izmaksas. Šā iepirkuma izmaksas sedz visi Latvijas elektroenerģijas galalietotāji proporcionāli savam elektroenerģijas patēriņam, pērkot no publiskā tirgotāja noteiktu daļu elektroenerģijas, kas saražota, izmantojot atjaunojamos energoresursus, vai kompensējot publiskā tirgotāja izdevumus. Iepirkuma izmaksu attiecināšanas aprēķina metodiku nosaka regulators.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008. likumu, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

31.pants. Ražotāju izvēles tiesības

Ja ražotāja elektrostacija var vienlaikus pretendēt uz šā likuma 28., 28.¹, 29., 29.¹ un 30.pantā noteikto tiesību izmantošanu, ražotājs pēc paša izvēles var izmantot tikai vienas no minētajām tiesībām.

(10.04.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

VIII nodaļa

Elektroenerģijas tirdzniecība

32.pants. Elektroenerģijas tirdzniecības pamatprincipi

(1) Ar elektroenerģijas tirdzniecību var nodarboties:

1) elektroenerģijas ražotājs, kurš izmanto vienu vai vairākas ģenerējošās vienības vienā vai vairākās vietās un kuram ir izsniegta licence elektroenerģijas ražošanai;

2) sadales sistēmas operators, kura sadales tīkliem pieslēgti mazāk par simt tūkstošiem lietotāju, ja ir ievērotas šā likuma 19.panta prasības;

3) elektroenerģijas tirgotājs, kas saņēmis licenci.

(2) Elektroenerģijas tirgotājam licenci izsniedz regulators saskaņā ar šo likumu un likumu "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem".

(3) Elektroenerģijas piegādi saistītajiem lietotājiem par regulatora noteiktiem tarifiem vai par tarifiem, ko noteicis attiecīgais pakalpojumu sniedzējs saskaņā ar regulatora noteikto tarifu aprēķināšanas metodiku, ja ir saņemta regulatora atļauja, un saskaņā ar regulatora izvirzītiem nosacījumiem nodrošina:

1) publiskais tirgotājs;

2) sadales sistēmas operators, kura sadales tīkliem pieslēgti mazāk par simt tūkstošiem lietotāju, to skaitā saistītais lietotājs.

(4) Regulators nosaka, kādu informāciju un cik lielā apjomā tirgotājs ietver galalietotājam izsniedzamajos rēķinos un informatīvajos materiālos.

(5) Kārtību, kādā lietotājiem piegādā elektroenerģiju un pārtrauc tās piegādi, tirgotāju, sistēmas operatoru un lietotāju tiesības un pienākumus elektroenerģijas piegādē un lietošanā, kā arī norēķinos par saņemtajiem pakalpojumiem un tirgotāju maiņas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(6) Lietotāji, kuriem nav tiesību saņemt universālo pakalpojumu atbilstoši šā likuma 34.panta pirmajai daļai, pērk elektroenerģiju no tirgotāja par vienošanās cenu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008. likumu, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

33.pants. Publiskais tirgotājs

(1) Latvijas teritorijā darbojas viens publiskais tirgotājs, un to izveido komersants, kuram ir sadales licence ar Latvijā vislielāko darbības zonu un kura tīkliem pieslēgto lietotāju skaits ir vislielākais Latvijā.

(2) Publiskajam tirgotājam ir šādi pienākumi:

1) piegādāt elektroenerģiju visiem saistītajiem lietotājiem visā Latvijas teritorijā. Saistītajiem lietotājiem, kas pieslēgti sadales sistēmas operatora — publiskā tirgotāja izveidotāja — tīklam, publiskais tirgotājs elektroenerģiju piegādā Ministru kabineta noteiktajā kārtībā. Citu sadales sistēmas operatoru tīkliem pieslēgto saistīto lietotāju elektroapgādi publiskais tirgotājs nodrošina, pārdodot šo saistīto lietotāju apgādei nepieciešamo elektroenerģijas apjomu attiecīgajam sadales sistēmas operatoram;

2) iepirkt koģenerācijā saražoto elektroenerģiju šā likuma 28.pantā noteiktajā kārtībā;

3) iepirkt elektroenerģiju, kas saražota, izmantojot atjaunojamos energoresursus, šā likuma 29. un 30.pantā noteiktajā kārtībā;

4) iepirkt saistīto lietotāju apgādei nepieciešamo elektroenerģiju;

5) *(izslēgts ar 10.04.2008. likumu);*

6) pildīt pēdējā garantētā piegādātāja pienākumus.

(3) Tarifus saistītajiem lietotājiem un šā likuma 32.panta trešajā daļā minētajiem sadales sistēmas operatoriem nosaka regulators vai — ja saņemta regulatora atļauja — publiskais tirgotājs saskaņā ar regulatora noteikto tarifu aprēķināšanas metodiku. Šie tarifi pirms to stāšanās spēkā ir publicējami regulatora noteiktajā kārtībā.

(4) Publiskais tirgotājs izstrādā, iesniedz apstiprināšanai regulatoram un regulatora noteiktajā kārtībā publicē apstiprināto elektroenerģijas piegādes tipveida līgumu, darbības reglamentu un saistīto lietotāju apgādei nepieciešamās elektroenerģijas iepirkšanas kārtību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008. likumu, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

34.pants. Pēdējais garantētais piegādātājs

(1) Visi māsjaunniecības lietotāji un citi galalietotāji, kas atbilst Ministru kabineta

noteiktajām prasībām, ir tiesīgi saņemt universālo pakalpojumu.

(2) Šā panta pirmajā daļā noteiktajiem lietotājiem pēc tam, kad tie izmantojuši lietotāja izvēles tiesības un kļuvuši par tirgus dalībniekiem, ir tiesības pārtraukt piegādātāja izvēles tiesību izmantošanu un saņemt elektroenerģiju no pēdējā garantētā piegādātāja. Pēdējais garantētais piegādātājs ir publiskais tirgotājs, un tam nav tiesību atteikt šiem lietotājiem elektroenerģijas piegādi, izņemot šā panta trešajā daļā minētos gadījumus.

(3) Publiskajam tirgotājam ir tiesības atteikties piegādāt elektroenerģiju šā panta pirmajā daļā noteiktajam lietotājam, ja publiskais tirgotājs ir atjaunojis savu pienākumu būt par elektroenerģijas piegādātāju šim lietotājam vairāk nekā divas reizes pēdējo 12 mēnešu laikā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008. likumu, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

35.pants. Galalietotāja tiesības mainīt elektroenerģijas tirgotājus

(1) Elektroenerģijas galalietotājam, kam ir pieslēgums pārvades sistēmai, ir tiesības bez ierobežojumiem mainīt elektroenerģijas tirgotāju, iepriekš par to paziņojot tirgotājam, ar kuru tas noslēdzis elektroenerģijas tirdzniecības līgumu. Paziņošanas termiņu nosaka elektroenerģijas tirdzniecības līgumā, lietotājam un tirgotājam savstarpēji vienojoties.

(2) Elektroenerģijas galalietotājam, kam ir pieslēgums sadales sistēmai, ir tiesības mainīt elektroenerģijas tirgotāju (elektroenerģijas piegādātāju), ievērojot šādus nosacījumus:

1) vismaz divus mēnešus iepriekš par to rakstveidā paziņojot tirgotājam, ar kuru tas noslēdzis elektroenerģijas tirdzniecības līgumu;

2) vismaz divus mēnešus iepriekš rakstveidā informējot par tirgotāja maiņu to sistēmas operatoru, kura tīkliem šis lietotājs pieslēgts.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008. likumu, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

36.pants. Atbildība par balansēšanu

(1) Latvijā balansēšanu nodrošina pārvades sistēmas operators. Pārvades sistēmai tieši pieslēgtajiem lietotājiem, elektroenerģijas ražotājiem un sadales sistēmas operatoriem balansēšanas pakalpojumu sniedz pārvades sistēmas operators. Sadales sistēmai tieši pieslēgtajiem lietotājiem, elektroenerģijas ražotājiem un citiem sadales sistēmas operatoriem balansēšanas pakalpojumu sniedz attiecīgais sadales sistēmas operators.

(2) Katrs elektroenerģijas ražotājs un lietotājs, kas ir tirgus dalībnieks, un katrs sadales sistēmas operators slēdz līgumu ar attiecīgo sistēmas operatoru par balansējošās elektroenerģijas piegādi un tīklā ievadītās un patērētās elektroenerģijas līdzsvara nodrošināšanu jebkurā laikā.

37.pants. Balansēšana un balansēšanas aprēķini

(1) Sistēmas operatori saskaņā ar Tīkla kodeksu veic balansēšanas aprēķinus atklāti un nediskriminējoši attiecībā uz visiem balansēšanas pakalpojuma saņēmējiem. Lietotājiem un ražotājiem, kuri ir tirgus dalībnieki, un sadales sistēmas operatoriem ir pienākums apmaksāt balansēšanas pakalpojumu, kura apjoms tiek noteikts, balstoties

uz pārvades un sadales operatoru datiem.

(2) Balansēšanas aprēķini tiek veikti, pamatojoties uz noteiktā periodā veikto elektroenerģijas darījumu uzskaiti, lai noteiktu balansējošās elektroenerģijas apjomu. Balansēšanas aprēķini ir pieejami darījumā iesaistītajiem tirgus un sistēmas dalībniekiem, nodrošinot komercnoslēpuma aizsardzību.

(3) Sistēmas dalībnieks sniedz sistēmas operatoram informāciju, kas pamatoti ir nepieciešama balansēšanai un balansēšanas aprēķinu veikšanai.

(4) Sistēmas operators var pieprasīt garantijas no sistēmas dalībniekiem un tirgotājiem, lai nodrošinātu maksājumus par balansēšanas pakalpojumu, saskaņā ar sistēmas operatora izstrādātiem un regulatora apstiprinātiem kritērijiem un kārtību.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008. likumu, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

IX nodaļa Grāmatvedība

38.pants. Grāmatvedības nodalīšana

(1) Sistēmas operators nodala energoapgādes komersanta iekšējo grāmatvedību, sastādot bilanci, peļņas un zaudējumu aprēķinu un naudas plūsmas pārskatu atsevišķi par katru licencēto energoapgādes veidu.

(2) Grāmatvedība ir nodalāma tādā pašā veidā kā tad, ja katru no šā panta pirmajā daļā minētajām darbībām veiktu atsevišķs, patstāvīgs komersants.

(3) Šā panta pirmajā daļā minētā bilance, peļņas un zaudējumu aprēķins un naudas plūsmas pārskats ir atvasināmi no sistēmas operatora gada pārskata, kas sastādīts atbilstoši likumam "Par uzņēmumu gada pārskatiem".

39.pants. Grāmatvedības pārskatu iesniegšana un publicēšana

(1) Šā likuma 38.pantā noteiktajā kārtībā sastādīto bilanci, peļņas un zaudējumu aprēķinu un naudas plūsmas pārskatu sistēmas operators iesniedz regulatoram ne vēlāk kā vienu mēnesi pēc gada pārskata apstiprināšanas likumā "Par uzņēmumu gada pārskatiem" noteiktajā kārtībā.

(2) Regulators nosaka kārtību, kādā sistēmas operators nodrošina lietotājiem publisku pieeju šā likuma 38.pantā noteiktajā kārtībā sastādītajai bilancei, peļņas un zaudējumu aprēķinam, naudas plūsmas pārskatam un citai finanšu informācijai.

40.pants. Šķērssubsīdiju aizliegums

(1) Par šķērssubsīdijām uzskatāmas darbības, ko tirgus dalībnieks veic, pārvietodams izmaksas vai citas saistības starp elektroenerģijas ražošanu vai tirdzniecību un pārvadi, sadali vai cita veida komercdarbību.

(2) Šķērssubsīdijas ir aizliegtas.

Pārejas noteikumi

1. Šā likuma 19.panta pirmā un otrā daļa stājas spēkā 2007.gada 1.jūlijā.

2. Šā likuma 35.panta otrā daļa attiecībā uz mājsaimniecības lietotājiem stājas spēkā 2007.gada 1.jūlijā.

3. Līdz 2007.gada 1.jūlijam visi sadales sistēmas operatori savā darbībā piemēro šā likuma 19.panta ceturto daļu.

4. Šā likuma 21.pants stājas spēkā 2015.gada 1.janvārī.

5. Ministru kabinets līdz 2006.gada 1.janvārim izdod šā likuma 9.panta trešajā daļā, 15.panta otrajā daļā, 22.panta pirmajā daļā, 28.panta otrajā un septītajā daļā, 29.panta otrajā un ceturtajā daļā, 30.panta trešajā daļā, 32.panta piektajā daļā, 33.panta otrajā daļā un 34.panta pirmajā daļā minētos noteikumus. Līdz šo noteikumu spēkā stāšanās dienai piemērojami šādi Ministru kabineta noteikumi, ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu:

1) Ministru kabineta 1996.gada 22.oktobra noteikumi Nr.413 "Elektroenerģijas piegādes un lietošanas noteikumi";

2) Ministru kabineta 1999.gada 21.septembra noteikumi Nr.326 "Noteikumi par kvalificētajiem elektroenerģijas lietotājiem";

3) Ministru kabineta 2002.gada 8.janvāra noteikumi Nr.9 "Prasības koģenerācijas stacijām un kārtība, kādā nosakāma saražotās elektroenerģijas pārpalikuma iepirkšanas cena";

4) Ministru kabineta 2002.gada 15.janvāra noteikumi Nr.29 "Elektroenerģijas ražošanas jaudu uzstādīšanas un izvietojuma kārtība, ja elektroenerģijas ražošanai izmanto reģeneratīvos energoresursus".

6. Regulators līdz 2006.gada 1.janvārim izdod šā likuma 8.panta otrajā daļā, 12.panta trešajā daļā, 19.panta trešajā daļā, 30.panta trešajā daļā un 39.panta otrajā daļā paredzētos normatīvos aktus.

7. Līdz Tīkla kodeksa apstiprināšanai piemērojams saskaņā ar Enerģētikas likuma 28.panta 8.punktu regulatora apstiprinātais Tīkla kodekss.

8. Šā likuma 4.panta otrajā daļā minētais Tīkla kodekss un 37.panta ceturtajā daļā minētie garantiju pieprasīšanas kritēriji un kārtība iesniedzami regulatoram apstiprināšanai līdz 2006.gada 1.janvārim.

9. Ministru kabinets līdz 2006.gada 1.janvārim izdod siltumenerģijas piegādes un lietošanas noteikumus un gāzes piegādes un lietošanas noteikumus. Līdz šo noteikumu spēkā stāšanās dienai piemērojami šādi saskaņā ar Enerģētikas likuma 5.panta otro daļu izdotie Ministru kabineta noteikumi:

1) Ministru kabineta 1995.gada 28.februāra noteikumi Nr.41 "Siltumenerģijas piegādes un lietošanas noteikumi";

2) Ministru kabineta 1998.gada 20.janvāra noteikumi Nr.23 "Gāzes piegādes un lietošanas noteikumi".

10. Administratīvās lietas, kuras par sistēmas dalībnieku vai elektroenerģijas tirgotāju izsniegtajiem rēķiniem vai ar tiem saistītajiem dokumentiem administratīvajā tiesā ierosinātas līdz 2008.gada 14.maijam, administratīvā tiesa pabeidz izskatīt saskaņā ar Administratīvā procesa likumu.

(10.04.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

11. Grozījumi šā likuma 8.panta otrajā daļā attiecībā uz pieslēguma noteikumiem ražotājiem un lietotājiem, grozījumi 9.panta otrajā daļā attiecībā uz pieslēguma izmaksu sadalījumu starp sistēmas dalībnieku un sistēmas operatoru, kā arī 9.panta 2.¹ daļa stājas spēkā 2008.gada 1.septembrī.

(10.04.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.05.2008. Grozījumi 8.panta otrajā daļā un 9.panta otrajā daļā iekļauti likuma redakcijā uz 01.09.2008.)

12. Regulators līdz 2008.gada 1.septembrim izdod šā likuma 8.panta otrajā daļā minētos noteikumus un metodiku.

(10.04.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

13. Ministru kabinets līdz 2008.gada 1.septembrim izdod šā likuma 9.panta 2.¹ daļas 2.punktā minētos noteikumus.

(10.04.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

14. Pieslēgumus, par kuru ierīkošanu pieslēguma līgumi saskaņā ar šā likuma 8.panta otro daļu un 9.panta otro daļu ir noslēgti līdz 2008.gada 31.augustam, sistēmas operators ierīko atbilstoši tiem sistēmas dalībnieku pieslēguma noteikumiem un saskaņā ar regulatora noteikto pieslēguma maksas aprēķināšanas metodiku, kas bija spēkā pieslēguma līguma slēgšanas brīdī.

(10.04.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

15. Šā likuma 28.¹ un 29.¹ pants stājas spēkā 2009.gada 1.janvārī.

(10.04.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

16. Ministru kabinets līdz 2009.gada 1.janvārim izdod šā likuma 28.¹ panta otrajā un piektajā daļā, kā arī 29.¹ panta otrajā un piektajā daļā minētos noteikumus.

(10.04.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

17. Regulators līdz 2009.gada 1.janvārim izdod šā likuma 23.panta septītajā daļā, 28.¹ panta ceturtajā daļā un 29.¹ panta ceturtajā daļā minētos normatīvos aktus.

(10.04.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvām

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.04.2008. likumu, kas stājas spēkā 15.05.2008.)

Likumā iekļautas tiesību normas, kas izriet no:

1) Eiropas Parlamenta un Padomes 2001.gada 27.septembra direktīvas 2001/77/EK par tādas elektroenerģijas izmantošanas veicināšanu iekšējā tirgū, kas saražota, izmantojot atjaunojamus enerģijas avotus;

2) Eiropas Parlamenta un Padomes 2003.gada 26.jūnija direktīvas 2003/54/EK par elektroenerģijas tirgus kopīgiem noteikumiem un direktīvas 96/92/EK atcelšanu;

3) Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 11.februāra direktīvas 2004/8/EK par koģenerācijas, kas balstīta uz lietderīgā siltuma pieprasījumu, veicināšanu iekšējā enerģijas tirgū un grozījumu direktīvā 92/42/EEK;

4) Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 18.janvāra direktīvas 2005/89/EK par pasākumiem, lai nodrošinātu elektroapgādes drošumu un ieguldījumus infrastruktūrā. Likums Saeimā pieņemts 2005.gada 5.maijā.

Valsts prezidente V.Vīķe-Freiberga

Rīgā 2005.gada 25.maijā